

Δημήτρη Καρούση: «Πορεία αειπέλαγη», εκδ. Άπαρσις, 2020

Η ποιητική συλλογή του Δημήτρη Καρούση «Πορεία αειπέλαγη» απαρτίζεται από δύο ενότητες. Η πρώτη, «Των караβιών φαντάσματα», διαπερνάται από μια θαλασσινή πνοή. Ποιήματα με τα χρώματα του αφρού και του κύματος, με την αύρα των караβιών και των ανέμων, με την περιπέτεια και τις λέξεις των ναυτικών, αλλά όχι μόνον αυτό. Την ενότητα διατρέχει η αγαπημένη αναλογία του θαλασσινού ταξιδιού με αυτό της ζωής κι έτσι, οι εικόνες των λιμανιών και των όρμων, του πελάγου και του ανέμου μετατρέπονται σε σύμβολα. Ο ποιητής βρίσκεται συχνά μπαρκαρισμένος σ' ένα ανεμόδαρτο, παλιό σκαρί να μάχεται τη σκοτεινιά του κόσμου, να παλεύει κόντρα στο άδικο και στις πιθανότητες. Κι ακόμα, να αποτίνει φόρο τιμής σε ξενιτεμένους, χαμένους, απόντες, θυσιασμένους, αειπέλαγους.

Τα ποιήματα διαπνέονται από ελληνικότητα και ξεχειλίζουν φως, ανθρωπισμό, ανοιχτωσιά και απλωσιά, ευλογημένο, γαλανό τόπο και πίστη στη ζωή. Ο ποιητής ταξιδεύει στο Αιγαίο, σταματά στα ξωκκλήσια του, προσκυνά τους αγίους του, διατρέχει την ελληνική ιστορία, τα χρόνια από την αρχαιότητα στις μέρες μας, από τον Απόλλωνα στον Αη Νικόλα, συνομιλεί με ήρωες και με μυστικά της παράδοσης. Όμορφες παρηγορητικές εικόνες του ήλιου και της αλμύρας, του έρωτα και της ζωής, του πελάγου και του γιαλού, της πέτρας και της θάλασσας. Τα μύρια χρώματα του κυανού στον ουρανό και στο νερό. Ο ποιητής ταξιδεύοντας στην Ελλάδα, παρατηρεί και στοχάζεται πάνω στις μικρές ανεπαίσθητες στιγμές, που μεγαλώνουν και μεγαλώνονται μέσα του, σοδειάζει τα αισθήματα, τους ανθρώπους, τα βλέμματα και τα αποστάζει σε σίχους.

Ένας λυγμός, ωστόσο, διαπερνά τις όμορφες εικόνες του ελληνικού τοπίου, ένα αισιόδοξα πικρό συναίσθημα, μια στοχαστική παραμυθία, ένα φιλοσοφικό σκίρτημα: Η καλοκαιρινή ανεμελιά κάποτε σε αντίστιξη με την πίκρα του ποιητή, ο πόνος για τη μοίρα του τόπου, κι ένας στοχασμός πάνω στο θάνατο στο αγνάντεμα της Αχερουσίας λίμνης, στο αγνάντεμα της ζωής του, μαζί με την ελπίδα ότι οι αγώνες του θα βαρύνουν στην κρίση των κριτών της απέναντι όχθης, μολονότι η αγωνιστικότητα δεν είναι πάντοτε τελεσφόρα κι η συνειδητοποίηση ότι αδυνατεί ν' αλλάξει τον κόσμο φέρνει απογοήτευση. Μπαρκαρισμένος, πάντως, στο παλιό σκαρί, με προορισμό την ουσία της ζωής και το δίκιο, θα παλεύει για πάντα, με όρτσα τα πανιά, πλησίστιος, με στροφές και σίχους και με την προσδοκία της καλύτερης ζωής.

Στην ενότητα «Επίγραφή υπογραφή», με τον αιρετικής γραμματικής τίτλο, κυριαρχεί το ερωτικό στοιχείο. Η αγάπη του ποιητή για τη γυναίκα, η τρυφερότητα, αλλά και ο πόνος κι η λαβωματιά δεσπόζουν και καθοδηγούν την ποιητική γραφίδα. Είναι ο απολογισμός των γυναικών και των ερώτων που άφησαν πάνω του ανεξίτηλο μνημονικό ίχνος, ανάγλυφη ανάμνηση σε όλες τις αισθήσεις του. Κι είναι ο έρωτας με όλες του τις όψεις, ψυχικός και σωματικός, παρηγορητικός και τυραννικός, της ανάτασης και της καταβύθισης, της νοσταλγίας και της προσδοκίας, της στέρησης και της ικανοποίησης, της τρυφερότητας και του πάθους, της ευτυχίας και της πίκρας, της διάρκειας και της στιγμής. Είναι η ανάγκη της συντροφικότητας, η αποζήτηση του φιλιού και της αγκαλιάς, ο πόθος της καρδιάς και η σύγκορμη αναστάτωση που σταματά το χρόνο και καθιστά ισόβια τη στιγμή. Είναι η ανάδυση της κρυμμένης αντρικής ευαισθησίας. Είναι κάποτε και ο θαυμασμός για μια γυναίκα, η φίλια, η έγνοια, η υπόγεια, μυστική επικοινωνία.

Την ίδια ώρα, ο έρωτας του Καρούση δεν είναι μόνο προσωπικός. Γίνεται κοινωνικός, καθώς βαφτίζεται στο σύνολο και μαρτυρά τα πάθη του. Σπάει τα κελιά του εγωισμού και

προσφέρει την άπλα του συναισθήματος και της βιοτικής ομορφιάς. Άλλοτε μπλέκεται με τα χρώματα της πατρίδας μέσα από το γαλανό του ουρανού, με τα χρώματα της θάλασσας μέσα από το πράσινο των ματιών της αγαπημένης. Άλλοτε είναι μια ερωτική βόλτα στην πόλη, που σύντομα μετατρέπεται σε κοινωνική παρατήρηση – τα πάθη των ανθρώπων νικούν το προσωπικό πάθος, οι εικόνες κοινωνικής αναληθσίας, δυστυχίας, της οδυνηρής βιοπάλης και της σπαρακτικής παραίτησης, ξεσηκώνουν την προσωπική ευαισθησία, διαπερνούν την ατομική ευτυχία, τη σημαδεύουν και τη λεκιάζουν.

Κι ίσως επειδή ο έρωτας δεν εκτυλίσσεται ανεξάρτητα από τον γύρω κόσμο, ακόμη κι αν προς στιγμήν τον ξεχνά, ίσως επειδή στρέφεται τελικά στον άλλον και υπερβαίνει το εγώ, «το φοβερό το πρώτο πρόσωπο των στίχων», εύκολα συνδέεται με ποιήματα που καταφεύγουν στο εμείς: «Να βγω στο Φως του “Εμείς” ποθώ θαλασσινό αγέρι ν’ανασάνω».

Οι δύο ενότητες, λοιπόν, παρά τη διαφορά στο στίγμα τους, επικοινωνούν υπογείως και ενώνονται στα βασικά διακριτικά της ποίησης του Καρούση, που, με γλώσσα ρέουσα, μουσική, μετρική, τραγουδά τα πάθη των αδικημένων, τον πόθο της ψυχής και την ανάγκη των καιρών.

Γιούλη Χρονοπούλου, Δρ. Φιλολογίας